

Riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia

Podklad pre Monitorovací výbor

k bodu č. 4 programu 6. zasadnutiu Monitorovacieho výboru pre Operačný program Kvalita životného prostredia

Návrh zmeny Operačného programu Kvalita životného prostredia

Členom MV sa predkladá na schválenie
(článok 3 ods. 3 písm. f) štatútu MV)

Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR), ako riadiaci orgán (RO) pre Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP alebo „operačný program“) navrhuje a predkladá členom Monitorovacieho výboru pre OP KŽP (ďalej len „monitorovací výbor“) na schválenie zmenu operačného programu. Navrhovaná zmena OP KŽP predstavuje svojím charakterom zmenu tých prvkov operačného programu, ktoré podliehajú schváleniu Európskou komisiou (EK). Ide najmä o doplnenie v rámci prvku oprávnená aktivita, oprávnení prijímatelia, zmeny alokácií v rámci finančného plánu a s tým súvisiace zmeny cieľových hodnôt príslušných ukazovateľov.

Cieľ a zameranie návrhu zmeny OP KŽP

Hlavným cieľom a zároveň ťažiskom navrhovanej zmeny OP KŽP na verziu 9 je **doplnenie novej podaktivity do prioritnej osi 1 na plnenie cieľa zníženia znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality** (špecifický cieľ 1.4.1), zameranej na **náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami** (t. j. náhrada kotlov na pevné palivo kotlami na zemný plyn). Keďže podpora spaľovacích zariadení v domácnostiach využívajúcich obnoviteľné zdroje energie (OZE) je už z OP KŽP umožnená v rámci prioritnej osi (PO) 4, zameranej na nízkouhlíkové hospodárstvo, vytvorenie možnosti podporiť v rámci OP KŽP aj náhradu kotlov na pevné palivo v domácnostiach kotlami na zemný plyn predstavuje **doplnenie dôležitého opatrenia, ktoré má potenciál prispieť k splneniu záväzkov (limitných hodnôt) vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe**. Doplnenie novej podaktivity do predmetu podpory OP KŽP má teda význam aj vzhľadom na infringement vedený od roku 2010 voči Slovenskej republike (SR) v súvislosti s nedodržiavaním limitných hodnôt pre prachové častice, ktorý v prípade nedostatočného riešenia situácie prináša v roku 2019 pre SR riziko súdneho konania.

Zároveň dochádza v rámci navrhovanej zmeny OP KŽP aj k **presunu zdrojov EÚ z PO 2 do PO 1** vo výške zodpovedajúcej zdrojom z úspor verejného obstarávania projektov implementovaných v rámci PO 2. Súčasťou navrhovanej zmeny OP KŽP je aj **precizovanie textu PO 1, v rámci špecifického cieľa 1.3.1, aktivity B**. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry a tiež **rozšírenie okruhu prijímateľov v PO 4, ŠC 4.3.1 zameranom na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov**.

V texte OP KŽP sa zároveň vykonávajú aj formálne zmeny, a to najmä aktualizácia legislatívy a údajov vyplývajúcich z tejto aktualizácie.

Predmetný návrh zmeny OP KŽP je vypracovaný v súlade s článkom 30 ods. 1 a čl. 96 odsek 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 (ďalej len „všeobecné nariadenie“).

V zmysle čl. 110 ods. 2 e) všeobecného nariadenia monitorovací výbor skúma a schvaľuje všetky návrhy RO na zmenu operačného programu. Z tohto dôvodu sa členom monitorovacieho výboru predkladá návrh zmeny Operačného programu Kvalita životného prostredia na verziu 9 na schválenie.

Všetky zmeny sú pre úplnosť a prehľadnosť vyznačené formou sledovania zmien v navrhovanom dokumente OP KŽP aktualizovanom na verziu 9, ktorý tvorí prílohu tohto materiálu.

Predmetný návrh zmeny OP KŽP, ako strategického dokumentu s celoštátnou pôsobnosťou, podlieha zisťovaciemu konaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, avšak vzhľadom na charakter navrhovaných zmien sa nepredpokladá ich nepriaznivý vplyv na životné prostredie v porovnaní s pôvodnou verziou OP KŽP.

Po schválení návrhu zmeny OP KŽP monitorovacím výborom bude návrh zmeny operačného programu predložený na schválenie Európskej komisii, ako aj na rokovanie vlády SR.

Obsah návrhu zmeny OP KŽP

Navrhovaná zmena OP KŽP na verziu 9 pozostáva z nasledujúcich úprav v tabuľkovej a textovej časti:

- *Textová časť*

V rámci PO 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry, špecifického cieľa (ŠC) 1.4.1 zameraného na zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality sa vykonáva doplnenie novej podaktivity, oprávnenej na podporu, a to: *„projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie“*. V nadväznosti na toto doplnenie dochádza k rozšíreniu oprávnených prijímateľov a cieľovej skupiny, úprave usmerňujúcej zásady výberu projektov, ako aj ďalších dotknutých častí OP KŽP.

Zároveň došlo v rámci PO 1, ŠC 1.3.1 zameraného na zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000, aktivity B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry, k precizovaniu textu s popisom smerovania finančnej pomoci, kde sa dopĺňa veta: *„Pre potreby identifikácie prírodných a poloprírodných oblastí v rámci vytvárania ich strategicky plánovanej siete bude súčasťou podpory aj komplexný dynamický model krajiny.“*

Zmena navrhnutá v rámci PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch bola premietnutá do OP KŽP formou úpravy/ rozšírenia okruhu oprávnených prijímateľov o subjekty súkromného sektora v rámci ŠC 4.3.1 zameraného na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov.

V súvislosti s nižšie uvedeným presunom alokácie z PO 2 do PO 1 boli vykonané úpravy číselných údajov v príslušných častiach oboch prioritných osí, a to údajov viažucich sa ku kategóriám intervencií a v prípade PO 1 aj údajov ohľadom cieľových hodnôt (r. 2023) dotknutých ukazovateľov. Konkrétne dochádza k zvýšeniu cieľovej hodnoty ukazovateľov výstupu *„CO19 - Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd“*, *„O0176 - Počet analyzovaných vzoriek povrchových a podzemných vôd“* a *„CO22 - Celkový povrch rekultivovanej pôdy“*.

Čo sa týka cieľovej hodnoty ukazovateľa *CO20 Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany* v rámci PO 2, táto zostáva zachovaná, keďže dochádza k ušetreniu finančných prostriedkov pri projektoch v dôsledku úspor po verejnom obstarávaní, pričom do PO 1 sa presúvajú takto ušetrené zdroje.

- *Tabuľková časť/ úprava finančného plánu*

Do finančného plánu OP KŽP časti 3.2 (Tabuľka 68 a 69) boli premietnuté zmeny vyplývajúce z **presunu finančných prostriedkov z PO 2** Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami **vo výške 30,9 mil. € (EU zdroj)**, t. j. vo výške zodpovedajúcej zdrojom z úspor verejného obstarávania projektov v PO 2, zameraných na realizáciu preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami na vodných tokoch, **do PO 1** Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry. Finančné prostriedky presunuté do PO 1 budú smerovať na posilnenie **investičnej priority (IP) 2** Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek, konkrétne **na aktivitu zameranú na podporu realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd v aglomeráciách do 2000 ekvivalentných obyvateľov (EO), ktoré sa nachádzajú v chránených vodohospodárskych oblastiach s veľkokapacitnými zdrojmi podzemných vôd a nebol v nich identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový, ako aj na aktivitu monitorovania vôd** a do **IP 4** Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku, na zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v prípadoch, keď zodpovednosť za zabezpečenie ich sanácie prechádza na štát (príslušné ministerstvo).

Navrhovaná zmena OP KŽP spočíva v presune finančných prostriedkov **v objeme 30,9 mil. € z PO 2, oblasti intervencie 087** (Opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzanie a riadenie rizík súvisiacich s klímou) **do PO 1, oblasti intervencie 022** (Čistenie odpadových vôd) **vo výške 15,4 mil. €**, oblasti intervencie 021 (Vodné hospodárstvo) **na aktivity monitorovania stavu vôd vo výške 5,5 mil. €** a oblasti intervencie 089 (Rekultivácia priemyselných plôch a kontaminovanej pôdy) **vo výške 10 mil. €**.

Uvedeným presunom zároveň dochádza k zmene miery spolufinancovania v rámci PO 1. Zmena nastala aj na úrovni indikatívnej alokácie na podporu cieľov zmeny klímy (Tabuľka 70) v rámci PO 1 a PO 2.

Východiská a zdôvodnenie návrhu zmeny OP KŽP

Navrhovaná zmena OP KŽP vychádza najmä z právnych predpisov EÚ a SR v oblasti kvality ovzdušia, návrhu opatrení pre redukciu PM₁₀ obsiahnutých v *Stratégii pre redukciu PM₁₀*, ako aj aktuálnych údajov a prehľadov Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ) o kvalite ovzdušia, uvedených v dokumentoch *Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v SR (2017)* a *Hodnotenie kvality ovzdušia v Slovenskej republike (2017)*.

Ďalšími vstupmi sú požiadavky vyplývajúce z novej legislatívy SR v oblasti ochrany vôd, a to zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj úlohy v oblasti sanácie rizikových environmentálnych záťaží a odstraňovania nimi spôsobeného znečistenia podzemných vôd, horninového prostredia a pôdy v súlade so Štátnym programom sanácie environmentálnych záťaží.

Dôležitými vstupmi, z ktorých vyplýva predmetný návrh zmeny OP KŽP, sú údaje z priebežného monitorovania stavu fyzickej a finančnej implementácie operačného programu. Tieto informácie a zdôvodnenia navrhovaných zmien v textovej a tabuľkových častiach OP KŽP sú uvedené nižšie.

➤ **Doplnenie novej podaktivity do PO 1, ŠC 1.4.1 zameraného na zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality**

Dôvodom rozšírenia typu projektov oprávnených na podporu v rámci PO1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry, ŠC 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality, **sú pretrvávajúce problémy s kvalitou ovzdušia, najmä z dôvodu prekračovania limitných hodnôt pre prachové častice PM¹ v SR, na ktorých sa vo vykurovacom období v značnej miere podieľajú domácnosti.**

Tento návrh zároveň vychádza z aktuálneho stavu implementácie predmetného špecifického cieľa.

Ťažiskom podpory v rámci ŠC 1.4.1 je aktivita A. *Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe.* Uvedená aktivita zahŕňa viaceré podaktivity, ktoré sú zamerané nielen na zníženie koncentrácie tuhých častíc PM, ale aj na znižovanie emisií ďalších znečisťujúcich látok do ovzdušia, a to prostredníctvom investičných opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia – najmä veľkých a stredných. Jednou z podaktivít je aj náhrada zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách prostredníctvom zmeny palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie².

V súčasnosti však rozsah podpory v rámci vyššie uvedenej aktivity A. *Technologické a technické opatrenia na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe* nezahŕňa podaktivitu, ktorá by umožňovala podporiť zníženie emisií PM z vykurovacích zariadení v domácnostiach, a preto riadiaci orgán navrhuje doplnenie novej podaktivity zameranej na náhradu zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými spaľovacími zariadeniami.

Pre úplnosť je potrebné dodať, že predmetom podpory v rámci ŠC 1.4.1 sú aj aktivity B. Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania a C. Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia.³

¹ z anglického názvu "particulate matter" - ide o mikročastice prachu s veľkosťou niekoľkých mikrometrov (µm), ktoré majú svoje špecifické označenie podľa veľkosti (napr. PM₁₀ označuje prachové častice s veľkosťou 10 µm)

² Využívanie obnoviteľných zdrojov energie je predmetom podpory prioritnej osi 4.

³ Predpokladom pre nastavenie účinných opatrení na ochranu ovzdušia je kvalitný a funkčný systém monitorovania ovzdušia, projekcií a inventarizácie emisií a zdrojov znečisťovania, vrátane systému reportovania v oblasti kvality ovzdušia. Podpora monitorovania ovzdušia je v súčasnosti realizovaná prostredníctvom aktivity C., a to vyhlásenej výzvy s kódom OPKŽP-PO1-SC141-2017-25, ktorej alokácia predstavuje 37 mil. €⁴.

Pod oblasť intervencie 084 Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania ovzdušia spadá aj podpora nástrojov informačného charakteru na zlepšovanie úrovne povedomia obyvateľstva a osvetu v oblasti ochrany ovzdušia. Táto problematika je riešená v rámci národného projektu Zlepšenie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti

V rámci vyššie uvedenej aktivity A. boli vyhlásené dve výzvy (výzva s kódom OPKZP-PO1-SC141-2015-7 a OPKZP-PO1-SC141-2016-14) zamerané na inštalovanie a modernizáciu technológií na znižovanie emisií znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a opatrení týkajúcich sa zmien technologických postupov za účelom zníženia emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia. Ich alokácia predstavovala celkovo 135,25 mil. €⁴. V súčasnosti sú už obe tieto výzvy uzavreté. Zazmluvnených bolo spolu za obe výzvy 17 projektov v sume 84,3 mil. €⁴. Podpora v rámci výziev bola smerovaná pre veľké a stredné zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré najviac prispievajú k produkcii emisií tuhých znečisťujúcich látok, a to hlavne v emisne zaťažených oblastiach. Prostredníctvom týchto dvoch výziev má byť zabezpečené napĺňanie ukazovateľa výstupu „O0177 – Počet podporených zariadení stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia za účelom zníženia emisií“ v počte 20. K 15. januáru 2019 je zazmluvnená hodnota tohto ukazovateľa 22.

Ďalšou výzvou, ktorá bola vyhlásená v rámci aktivity A., je výzva s kódom OPKZP-PO1-SC141-2018-45 (ďalej len „45. výzva“) zo dňa 29. októbra 2018. Predmetná výzva je zameraná na náhradu zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami prostredníctvom zmeny palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie (OZE). Podpora je smerovaná do oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia, keďže predovšetkým v oblastiach riadenia kvality ovzdušia (tvoriacich ťažiskovú časť oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia) dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt znečistenia emisiami viacerých znečisťujúcich látok, v prevažnej miere tuhých častíc PM (PM₁₀, PM_{2,5}). V rámci vyhlásenej výzvy je teda zabezpečená podpora najviac ohrozených oblastí na Slovensku z hľadiska kvality ovzdušia.

Prostredníctvom vyhlásenej výzvy má byť zabezpečené napĺňanie ukazovateľa výstupu „O0174 – Inštalovaný výkon nízkoemisných zariadení nahradzujúcich zastarané spaľovacie zariadenia na výrobu tepla na vykurovanie“. Cieľová hodnota uvedeného ukazovateľa je 104 MW. Avšak v rámci PO 4, ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov, bol vzhľadom na očakávaný veľký dopyt zo strany územnej samosprávy vytvorený priestor na podporu komplexnej obnovy verejných budov, predmetom ktorej je aj modernizácia a rekonštrukcia vykurovacích systémov s využitím OZE. Keďže podmienkou využitia OZE v rámci rekonštrukcie vykurovacích systémov vo verejných budovách je zároveň to, že nemôže dôjsť k zvýšeniu emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia, v prípade mnohých verejných budov prijímatelia uprednostnili možnosť ich komplexnej obnovy s cieľom zníženia ich energetickej náročnosti, a teda aj náhradu starých energetických zariadení v týchto budovách zariadeniami s využitím OZE, čím došlo k zníženiu potenciálu podpory v rámci 45. výzvy.

Za súčasnej situácie (podľa údajov SHMÚ) bude preto v podmienkach SR možné podporiť už len približne 35 zariadení vo verejných budovách s výkonom necelých 30 MW.

Zároveň je preukázané, že medzi hlavné zdroje znečisťovania ovzdušia patrí okrem priemyselných zdrojov (ktorých podiel sa však oproti minulosti výrazne znížil najmä vďaka prísnej regulácii a nadväzujúcej implementácii najlepších dostupných techník), dopravy v mestách

zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku zameraného na informačné aktivity v jednotlivých oblastiach ochrany životného prostredia, pričom pre IP4 je vyčlenených cca 3,466 mil. €⁴ a v rámci výzvy s kódom OPKZP-PO1-Info-2017-28 alokácia 0,5 mil. €⁴.

⁴ EÚ zdroj

a poľnohospodárstva taktiež znečistenie spôsobené spaľovaním tuhých palív najmä v domácnostiach. **Diskusie medzi členskými štátmi Európskej únie (EÚ)⁵ potvrdzujú, že vykurovanie domácností patrí medzi hlavné problémy a najväčšie výzvy kvality ovzdušia vo viacerých krajinách, vrátane Slovenska.**

Sektor vykurovania domácností sa najvýznamnejšie podieľa práve na znečisťovaní ovzdušia SR prachovými časticami PM (PM₁₀ a PM_{2,5}). Na území SR viac ako 125 000 rodinných domov vykuruje tuhým palivom. Z toho 87 %, t. j. 110 000 domácností vykuruje pevným palivom v neefektívnych/ nevhodných kotloch (prehorievacie a odhorievacie kotly). Na základe údajov SHMÚ sa odhaduje, že až 74 % domácností (90 tisíc) spaľuje drevo v prehorievacích a odhorievacích kotloch. Zvyšných 13 % domácností (17 tisíc) vykuruje uhlím a uhoľnými briketami. Práve na výmenu takýchto zariadení by mala byť určená navrhovaná podaktivita zameraná na náhradu starých kotlov na tuhé palivo.

Podpora náhrady starých kotlov v domácnostiach je jedným z navrhovaných opatrení na zníženie emisií a dosiahnutie redukčných záväzkov SR, ktoré stanovuje smernica NEC⁶. Opatrenie „náhrada starých kotlov na tuhé palivo“ bude zahrnuté do Národného programu znižovania emisií, ktorého vypracovanie rovnako vyplýva z požiadaviek uvedenej smernice NEC (článok 6) a toto opatrenie spĺňa aj požiadavku článku 6 ods. 2 písm. c) smernice NEC a to: „pri prijímaní opatrení na dosiahnutie národných záväzkov znižovania emisií jemných tuhých častíc určia sa za prioritné opatrenia na zníženie čierneho uhlíka.“

Zároveň Európska komisia zahŕňa medzi navrhované opatrenia na zníženie znečistenia ovzdušia, ktoré uvádza vo svojom oznámení⁷, aj mechanizmy na nahrádzanie starších a menej účinných kotlov v domácnostiach, pričom ich zaraďuje medzi najúčinnnejšie opatrenia na redukciiu emisií prachových častíc. Dokument tiež odporúča využiť existujúce zdroje financovania z prostriedkov EÚ na podporu opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia.

V nadväznosti na uvedené, ako aj vzhľadom na zostatok alokácie nepokrytej vyhlásenými alebo pripravovanými výzvami v rámci ŠC 1.4.1, sa v rámci predmetnej zmeny OP KŽP navrhuje začleniť náhradu starých kotlov na tuhé palivo v rodinných a bytových domoch do OP KŽP ako podaktivitu v rámci aktivity A. ŠC 1.4.1, na ktorej podporu sa predpokladá využiť 30 mil. €.

V rámci predmetného návrhu zmeny OP KŽP sa teda do ŠC 1.4.1 navrhuje doplnenie novej podaktivity s názvom „**projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie**“.

Za účelom zabezpečiť realizáciu navrhovanej podaktivity celoplošne, resp. na širšom území SR, sa zároveň **navrhuje rozšíriť okruh prijímateľov o subjekty ústrednej správy s pôsobnosťou v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia a subjekty územnej samosprávy – vyššie**

⁵ Napr. v rámci workshopu zameraného na problematiku znečistenia ovzdušia spôsobeného vykurovaním domácností, ktorý bol organizovaný Európskou komisiou a MŽP SR v dňoch 2. a 3. júla 2018 v Bratislave v rámci nástroja TAIEX-EIR PEER 2 PEER.

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Smernica NEC)

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0330&qid=1541705889604&from=EN>

územné celky⁸. Cieľová skupina tejto aktivity bola rozšírená o domácnosti, čiže vlastníkov rodinných domov, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov/správcov bytových domov.

V súvislosti s doplnením novej podaktivity sa zároveň vypúšťa podmienka, že: „*Projekty zmeny palivovej základne prostredníctvom prechodu z uhlia na zemný plyn budú oprávnené na podporu výlučne v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.*“ Dôvodom je skutočnosť, že k problematickému vykurovaniu domácností tuhým palivom v nevhodných kotloch dochádza nielen v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia, ale na celom území SR. Potenciál na výmenu starých kotlov na tuhé palivo je tak omnoho vyšší. Vypustením uvedenej podmienky sa preto sleduje cieľ podporiť čo najširšiu oblasť Slovenska.

Avšak vzhľadom na potrebu zachovania najvyššej priority práve podpore najviac ohrozených oblastí na Slovensku z hľadiska kvality ovzdušia, t. j. oblastí riadenia kvality ovzdušia (tvoriacich ťažiskovú časť oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia), kde dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt znečistenia emisiami viacerých znečisťujúcich látok, v prevažnej miere tuhých častíc PM (PM₁₀, PM_{2,5}), sa zároveň navrhuje úprava jednej z usmerňujúcich zásad výberu projektov tak, že: „*pri projektoch náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách a v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami budú v prípade zmeny palivovej základne z uhlia na zemný plyn prioritne podporované projekty realizované v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia*“.

➤ **Precizovanie textu PO 1, v rámci ŠC 1.3.1, aktivity B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry**

Menšou zmenou, ku ktorej v rámci predmetnej zmeny OP KŽP dochádza, je doplneniu textu v ŠC 1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000, aktivite B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry. V texte s popisom smerovania finančnej pomoci sa dopĺňa veta: „*Pre potreby identifikácie prírodných a poloprírodných oblastí v rámci vytvárania ich strategicky plánovanej siete bude súčasťou podpory aj komplexný dynamický model krajiny.*“

Uvedená veta sa dopĺňa s cieľom umožniť v súvislosti so spracovaním dokumentov územného systému ekologickej stability (RÚSES, MÚSES) tiež modelovanie priestorových opatrení v krajine, týkajúcich sa budovania prvkov zelenej infraštruktúry, vo vzťahu ku krajinnej štruktúre v reálnom čase.

➤ **Presun finančných prostriedkov z PO 2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami do PO 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry**

⁸ podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vstupom **pre presunu zdrojov vo výške 30,9 mil. €⁴ z PO 2 do PO 1** bola **identifikácia disponibilných zdrojov v rámci schválených projektov PO 2**, a to z dôvodu, že na základe výsledkov ukončeného verejného obstarávania v prípade zazmluvnených projektov zameraných na realizáciu protipovodňových opatrení na vodných tokoch boli zaznamenané úspory celkových výdavkov projektu, pričom podobnú situáciu možno predpokladať aj v ďalších projektoch tohto typu.

Na podporu realizácie preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami boli v rámci OP KŽP vyhlásené dve výzvy, ktoré sú stále otvorené. Ide o výzvu s kódom OPKŽP-PO2-SC211-2017-18 (ďalej len „18. výzva“) zameranú na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov a výzvu s kódom **OPKŽP-PO2-SC211-2017-21** (ďalej len „21. výzva“) **zameranú na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok**. Obe výzvy spadajú pod **oblasť intervencie s kódom 087** (Opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzanie a riadenie rizík súvisiacich s klímou, ako napr. erózia, požiare, povodne, búrky a suchá, vrátane zvyšovania povedomia, civilnej ochrany a systémov a infraštruktúr na zvládanie katastrof).

V prípade vzniknutých úspor v rámci 18. výzvy sa predpokladá ich využitie navýšením alokácie v rámci 40. výzvy zameranej na realizáciu vodozádržných opatrení v intraviláne obcí, a preto sa v súčasnej zmene OP KŽP s týmito prostriedkami neuvažuje.

Na základe analýzy vývoja úspor projektov 21. výzvy v rámci verejných obstarávaní s aktuálnymi cenovými ponukami, ktoré boli doteraz predložené na kontrolu, je možné predpokladať úsporu celkových oprávnených výdavkov projektov spolu v hodnote cca 41 mil. €⁴. Keďže ide iba o predpoklad, na základe konzervatívnejšieho prístupu k vývoju budúcich úspor v rámci 21. výzvy je navrhnutý presun finančných prostriedkov z potenciálnych úspor v sume 30,9 mil. €⁴ (t. j. oproti predpokladu zníženej o cca 25 %).

Navrhovaným presunom finančných prostriedkov nie je dotknutá cieľová hodnota ukazovateľa „CO20 Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany“. Pôvodná cieľová hodnota (r. 2023) ukazovateľa zostáva zachovaná, keďže dochádza k ušetreniu finančných prostriedkov pri projektoch v dôsledku úspor po verejnom obstarávaní.

Vzhľadom na uvedené sa v rámci zmeny OP KŽP navrhuje presun finančných prostriedkov z PO 2 v sume 30,9 mil. €⁴, pôvodne určených na opatrenia zamerané na preventívnu ochranu pred povodňami viazané na vodný tok, spadajúcich do oblasti intervencie 087 (Opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzanie a riadenie rizík súvisiacich s klímou) do PO 1.

Prostredníctvom navrhovanej zmeny budú finančne posilnené dve oblasti podpory rámci PO 1. Prvá spadá do **IP 2 Investovanie do sektora vodného hospodárstva** s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek a ide o **odvádzanie a čistenie odpadových vôd v aglomeráciách pod 2 000 ekvivalentných obyvateľov (EO)**, ktoré sa nachádzajú v chránených vodohospodárskych oblastiach s veľkokapacitnými zdrojmi podzemných vôd a **nebol v nich identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový**, ako aj o **monitorovanie stavu vôd** so zameraním na chránené vodohospodárske oblasti (CHVO). Tým sa **do oblasti intervencie 022 (Čistenie odpadových vôd) presúvajú** finančné prostriedky vo výške **15,4 mil. €⁴** a do **oblasti intervencie 021 (Vodné hospodárstvo)** na **aktivity monitorovania stavu vôd** finančné prostriedky vo výške **5,5 mil. €⁴**.

Z existujúcich dokumentov a analytických údajov je zrejmé, že odkanalizovanie a zabezpečenie čistenia odpadových vôd v menších obciach je finančne náročnejšie v porovnaní s väčšími aglomeráciami. Vyčíslenie potreby na financovanie výstavby stokovej siete a čistiarní odpadových vôd v predmetných aglomeráciách do 2 000 EO je uvedené aj v kapitole 8. *Finančná analýza do roku 2021* v dokumente **Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky**, ktorý je súčasťou Vodného plánu Slovenska. V predmetnej kapitole sa uvádza: „Potrebné odhadované finančné prostriedky na ochranu veľkokapacitných vodných zdrojov v chránených vodohospodárskych oblastiach, ktoré smerujú k zamedzeniu ohrozenia kvality a kvantity veľkokapacitných zdrojov podzemných vôd tak, aby nebolo ohrozené ich využívanie sú odhadované na 52,4 mil. €...“

Naliehavá potreba presunu finančných prostriedkov predmetné aktivity vyplynula aj z prijatia osobitného zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného do 1. 1. 2019. Tento zákon **ustanovuje** chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd a **opatrenia na ochranu povrchových vôd a podzemných vôd**, ktoré sa v nich prirodzene vyskytujú. Jedným z opatrení na ochranu vôd v CHVO sú v zmysle predmetného zákona najmä opatrenia, ktoré majú zabrániť alebo obmedziť vstup znečisťujúcich látok do podzemnej vody a tak zabrániť zhoršeniu stavu útvarov podzemných vôd. V zmysle zákona je podmienkou výstavby nehnuteľností produkujúcich odpadové vody výstavba technickej infraštruktúry, ktorou sa zabezpečí odvádzanie odpadových vôd prioritne prostredníctvom verejných kanalizácií. Preto je potrebné zabezpečiť ďalšie finančné zdroje na odkanalizovanie aglomerácií pod 2 000 EO v CHVO, v ktorých sa nachádzajú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd.

Prijatím zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa zároveň ukladajú práva a povinnosti ústredných orgánov štátnej správy a ostatných úradov, ktoré kompetenčne zabezpečujú efektívnu ochranu vôd na území CHVO. V súlade s predmetným zákonom sa monitorovanie vôd v CHVO vykonáva podľa programu monitorovania vôd schváleným MŽP SR. Rozsah a spôsob monitorovania vôd v CHVO sa špecifikuje v programoch monitorovania vôd na základe miestnych pomerov a miery ohrozenia vôd. V súčasnosti je platný Rámcový program monitorovania vôd Slovenska na obdobie rokov 2016 - 2021, v ktorom sa každoročne prostredníctvom dodatkov na nasledujúci rok aktualizujú detaily ako napr. odberové miesta, ukazovatele, kompetencie.

V nadväznosti na novú legislatívu, ktorou bude potrebné rozšíriť úroveň monitorovania vôd v CHVO formou nových dodatkov k platnému Rámcovému programu monitorovania vôd Slovenska, v súčasnosti vyčlenené finančné zdroje pre oblasť monitorovania a hodnotenia vôd nepostačujú na plné pokrytie nových potreby monitorovania, čo je dôvodom ich navrhovaného navýšenia.

V nadväznosti na vyššie uvedenú zmenu je v rámci oblasti intervencie 022 navrhované zvýšenie cieľovej hodnoty ukazovateľa výstupu „CO19 - Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd“ v roku 2023 z pôvodnej hodnoty 220 705 o 3 274 obyvateľov na 223 979.

V rámci oblasti intervencie 021 je navrhované zvýšenie cieľovej hodnoty ukazovateľa výstupu „O0176 Počet analyzovaných vzoriek povrchových a podzemných vôd“ v roku 2023 z pôvodnej cieľovej hodnoty 786 929 o 92 437 na hodnotu 879 366.

Druhou oblasťou, do ktorej je v rámci predmetnej zmeny OP KŽP navrhované presunúť časť finančných prostriedkov z PO 2, a to vo výške **10 mil. €**⁴, spadá **do IP 4** Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov

(vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku, konkrétne **na zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania EZ v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)**. Táto aktivita prináleží **do oblasti intervencie 089 (Rekultivácia priemyselných plôch a kontaminovanej pôdy)**.

Potreba finančného posilnenia uvedenej oblasti vychádza z toho, že ešte v roku 2019 je plánované predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na sanáciu nových rizikových lokalít EZ, avšak v súčasnosti vyčlenená alokácia na danú oblasť podpory nepostačuje na schválenie projektov, umožňujúcich pokryť náklady na sanáciu týchto nových EZ.

V priebehu roka 2018 MŽP SR vypracovalo zoznam lokalít určených na sanáciu v roku 2019. Pôvodne bolo na sanáciu v roku 2019 naplánovaných 25 lokalít, pri ktorých bol proces verejného obstarávania ukončený alebo bol začatý a stále prebiehal. Predloženie žiadosti o NFP na sanáciu týchto lokalít sa očakáva v priebehu prvej polovice roka 2019. Súčasne však vznikla potreba sanácie ďalších 7 lokalít environmentálnych záťaží, o ktorých v minulom roku ešte riadiaci orgán pre OP KŽP nedisponoval podrobnejšou informáciou, avšak ich rizikovosť je vysoká. Pre tieto lokality, ktorých sanáciu je vzhľadom na ich rizikovosť taktiež potrebné zahájiť, bolo už konanie o určení povinnej osoby vykonané s výsledkom, že pôvodcu alebo povinnú osobu nie je možné určiť, a teda zabezpečenie vykonania povinností povinnej osoby prechádza na štát, t. j. príslušné ministerstvo. Prijatie uznesenia vlády SR s určením MŽP SR za príslušné ministerstvo na sanáciu predmetných environmentálnych záťaží sa očakáva v priebehu budúceho mesiaca. Súčasná finančná alokácia vyčlenená na sanáciu EZ však pokrýva iba pôvodne plánované lokality a teda 7 doplnených lokalít, na ktorých sanáciu budú predložené žiadosti o nenávratný finančný príspevok ešte v druhom polroku 2019, nie je finančne krytých. Z tohto dôvodu, ako aj s cieľom umožniť sanáciu všetkých lokalít s plánovaným zahájením prác v roku 2019, sa navrhuje navýšenie alokácie pre oblasť intervencie 089 o 10 mil. €⁴.

V nadväznosti na vyššie uvedené navýšenie zdrojov na sanáciu EZ je zároveň navrhované zvýšenie cieľovej hodnoty (r. 2023) ukazovateľa výstupu „CO₂ - Celkový povrch rekultivovanej pôdy“ z pôvodných 132 ha na 141 ha povrchu rekultivovanej pôdy.

Vykonanými presunmi finančných prostriedkov z PO2 do PO1 zároveň dochádza k navýšeniu miery spolufinancovania (zo zdrojov EÚ) uvedenej vo finančnom pláne OP KŽP v rámci PO 1, a to z pôvodných 80,11 % na 80,2 %, keďže sa v rámci PO 1 zvyšuje podiel alokácie na aktivity mimo schémy štátnej pomoci (t. j. spolufinancované z EÚ zdroja podielom 85 % z celkových oprávnených výdavkov).

➤ **Rozšírenie okruhu prijímateľov PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov**

Dôvodom navrhovaného rozšírenia okruhu prijímateľov o subjekty súkromného sektora v rámci aktivity A. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov, ŠC 4.3.1, PO 4 je riziko neplnenia ročných záväzných cieľov obnovy budov verejného sektora v zmysle čl. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Ročná správa o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti za rok 2017, ktorú spracovalo Ministerstvo hospodárstva SR k 30. aprílu 2018 a bola predložená EK, obsahuje vyhodnotenie súčasného stavu plnenia cieľov v oblasti energetickej efektívnosti, obnovy verejných budov a úspor energie konečného spotrebiteľa. Správa poukazuje na existenciu rizika pri plnení záväzného cieľa obnovy budov verejného sektora. Kritické

boli roky 2014, 2016 a 2017, kedy SR neplnila ročný cieľ obnovy verejných budov. EK v rámci konzultačných procesov upozornila na neuspokojivý stav a zdôraznila potrebu zvýšenia úsilia, najmä s ohľadom na vzorovú úlohu štátu, ktorý by mal ísť príkladom pri plnení cieľov v oblasti energetickej efektívnosti.

Na základe skúseností s implementáciou ŠC 4.3.1, naplnenie ročných záväzných plánov obnovy budov verejného sektora nie je možné dosiahnuť iba prostredníctvom nenávratných grantov. Poukazujú na skutočnosť, že pre špecifické druhy projektov sú finančné prostriedky efektívnejšie vynaložené, ak sú použité prostredníctvom finančných nástrojov. Implementácia finančných nástrojov je však nedostatočná bez umožnenia prístupu subjektom súkromného sektora ako poskytovateľov garantovaných energetických služieb (ďalej len „GES“) a financujúcich bánk k finančným prostriedkom finančných nástrojov.

Potreba efektívnejšieho využívania prostriedkov EÚ a nedostatok nenávratných zdrojov financovania na pokrytie záväzkov obnovy budov verejnej správy je akcentovaná nielen na európskej, ale aj národnej úrovni. Vláda SR uznesením č. 321 zo dňa 11. júla 2018 schválila *Koncepciu rozvoja garantovaných energetických služieb vo verejnej správe Slovenskej republiky*, ako východiskový dokument pre poskytovanie GES. Práve na túto skutočnosť nadväzuje predkladaný návrh rozšíriť okruh prijímateľov v rámci ŠC 4.3.1. Keďže v SR je viac ako 10 000 verejných budov, vytvára model finančných nástrojov realizovaných prostredníctvom GES potenciál obnovovať verejné budovy bez potreby priamej kapitálovej investície z verejných zdrojov, znížiť náklady verejnej správy na energie, prispieť k predĺženiu životnosti verejných budov a zlepšiť kvalitu životného prostredia.

Keďže súkromné subjekty nie sú oprávneným konečným prijímateľom v rámci ŠC 4.3.1 aktivity A. v zmysle platného znenia OP KŽP, nie je predpoklad ďalšieho rozvoja finančných nástrojov pri ich previazaní s poskytnutím GES. Uvedené obmedzenie sa odstraňuje predmetným návrhom zmeny OP KŽP, a to rozšírením rozsahu oprávnených prijímateľov aj o subjekty súkromného sektora pre zmienený špecifický cieľ. Touto zmenou sa stanú subjekty súkromného sektora oprávneným prijímateľom pre financovanie obnovy verejných budov prostredníctvom finančného nástroja, napr. prostredníctvom úveru. Uvedený návrh nielen zintenzívni proces implementácie finančných nástrojov, ale súčasne zabezpečí aj rozvoj poskytovania GES. Rozvoj GES a implementácie finančných nástrojov prispeje k plneniu cieľov pre rok 2020 v oblasti obnovy verejných budov, ktoré SR vyplývajú zo smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

V nadväznosti na uvedené sa **navrhuje rozšíriť oprávnených prijímateľov v rámci ŠC 4.3.1 aj na subjekty súkromného sektora, a to fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie a združenia fyzických alebo právnických osôb.**

Vyššie uvedené zmeny boli premietnuté do znenia OP KŽP – verzia 9 (v prílohe), kde sú spracované v režime sledovania zmien.

Vplyvy navrhovanej zmeny OP KŽP

Riadiaci orgán pre OP KŽP v súlade s článkom 30 ods. 1 všeobecného nariadenia predmetný návrh zmeny operačného programu náležite odôvodnil a navrhol riešenia pre jednotlivé prioritné osi, ktoré vychádzajú z aktuálneho stavu implementácie OP KŽP a posúdenia možného vplyvu týchto úprav na finančnú implementáciu a plnenie cieľov OP KŽP. Vykonané úpravy OP KŽP nemajú za dôsledok zmenu obsahového zamerania, špecifických cieľov, ani výsledkov operačného programu. Doplnením novej podaktivity do PO 1, ŠC 1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality nedochádza k zmene obsahového zamerania tohto špecifického cieľa, ale naopak, aktivity a podaktivity smerujúce k jeho naplneniu získavajú komplexnejší charakter.

Ciele programu prispievajúce k napĺňaniu cieľov stratégie Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu (Európa 2020) touto úpravou nie sú dotknuté a zostávajú rovnako bez zmeny.

Navrhovaná úprava nemá vplyv na súlad OP KŽP s horizontálnymi princípmi uvedenými v čl. 5, 7 a 8 všeobecného nariadenia, ako ani na informácie uvedené v Partnerskej dohode SR na roky 2014 – 2020.

Prehľad navrhovaných zmien znenia Operačného programu Kvalita životného prostredia

Nižšie uvedené zmeny OP KŽP na verziu 9 sa vykonávajú vo vzťahu k platnému zneniu OP KŽP (verzia 8), ktoré je sprístupnené na internetovom odkaze: <http://www.op-kzp.sk/dokumenty/dokumenty/programove-dokumenty/>.

Predmetná zmena znenia OP KŽP na verziu 9 obsahuje nasledujúce úpravy textovej a tabuľkovej časti, resp. finančných tabuliek OP KŽP.

- ***Tabuľková časť (finančné tabuľky OP KŽP)***

Do finančného plánu OP KŽP časti 3.2 (Tabuľka 68 a 69) boli premietnuté zmeny vyplývajúce z presunu finančných prostriedkov z PO 2 do PO 1, a to na posilnenie aktivít zameraných na podporu realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v CHVO (v rámci IP 2) a tiež na zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania EZ v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách, vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou (v rámci IP 4).

Presunom alokácie z PO 2 do PO 1 zároveň dochádza k navýšeniu miery spolufinancovania (zo zdrojov EÚ) uvedenej vo finančnom pláne OP KŽP v PO 1, a to z pôvodných „80,11 %“ na „80,2 %“, keďže sa v rámci PO 1 zvyšuje podiel alokácie na aktivity mimo schémy štátnej pomoci (t. j. spolufinancované z EÚ zdroja podielom 85 % z celkových oprávnených výdavkov).

V časti 3.3 (Tabuľka 70) Finančného plánu dochádza z dôvodu presunu časti zdrojov z PO 2 do PO 1 k zmene indikatívnej alokácie na podporu cieľov zmeny klímy, ako aj podielu alokácie prioritnej osi na celkovej alokácii OP KŽP dotknutých prioritných osí.

Tabuľka 1 Finančný plán operačného programu

Prioritná os	Fond	Kategória regiónu	Základ pre výpočet pomoci zo strany Únie (Celkové oprávnené výdavky alebo verejné oprávnené výdavky)	EÚ	Národné spolufinancovanie	Indikatívne rozdelenie národného spolufinancovania		Spolu	Miera spolufinancovania	Pre informáciu Príspevy EIB	Hlavná alokácia (celkové financovanie bez výkonnostnej rezervy)		Výkonnostná rezerva		Podiel výkonnostnej rezervy (EÚ zdroje) na celkovej pomoci zo strany EÚ na prioritnú os
						Národné verejné zdroje	Národné súkromné zdroje				EÚ	Národné spolufinancovanie	EÚ	Národné spolufinancovanie	
				(a)	(b)=(c)+(d)	(c)	(d)	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)	(g)	(h)	(i)	(j)	(k)	(l)=(j)/(a)*100
Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry	KF	N/A	COV	<u>1 506 751 729</u> 1 475 851 729	<u>371 909 571</u> 366 456 630	<u>200 699 858</u> 195 246 917	<u>171 209 713</u> 171 209 713	<u>1 878 661 300</u> 1 842 308 359	<u>80,20%</u> 80,11%		<u>1 416 346 625</u> 1 387 300 625	<u>349 594 997</u> 344 469 232	<u>90 405 104</u> 88 551 104	<u>22 314 574</u> 21 987 398	6,00%
Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	KF	N/A	COV	<u>354 360 532</u> 385 260 532	<u>62 534 212</u> 67 987 153	<u>62 534 212</u> 67 987 153	0	<u>416 894 744</u> 453 247 685	85,00%		<u>333 098 900</u> 362 144 900	<u>58 782 159</u> 63 907 924	<u>21 261 632</u> 23 115 632	<u>3 752 053</u> 4 079 229	6,00%
Prioritná os 3 Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy	EFRR	menej rozvinuté regióny	COV	260 901 369	46 041 421	42 971 993	3 069 428	306 942 790	85,00%		243 896 216	43 040 511	17 005 153	3 000 910	6,52%
Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	EFRR	menej rozvinuté regióny	COV	937 558 268	250 322 155	100 070 900	150 251 255	1 187 880 423	78,93%		876 444 601	234 005 191	61 113 667	16 316 964	6,52%
		rozvinutejšie	COV	1 328 212	1 328 212	1 328 212	0	2 656 424	50,00%		1 235 237	1 235 237	92 975	92 975	7,00%

Prioritná os 5: Technická pomoc	EFRR	menej rozvinuté regióny	COV	74 343 500	13 119 442	13 119 442	0	87 462 942	85,00%		74 343 500	13 119 442			0,00%
		rozvinutejšie	COV	2 656 500	2 656 500	2 656 500	0	5 313 000	50,00%		2 656 500	2 656 500			0,00%
Celkovo	EFRR	menej rozvinuté regióny	COV	1 272 803 137	309 483 018	156 162 335	153 320 683	1 582 286 155	80,44%		1 194 684 317	290 165 144	78 118 820	19 317 874	6,14%
Celkovo	EFRR	rozvinutejšie	COV	3 984 712	3 984 712	3 984 712	0	7 969 424	50,00%		3 891 737	3 891 737	92 975	92 975	2,33%
Celkovo	EFRR	N/A	COV	1 276 787 849	313 467 730	160 147 047	153 320 683	1 590 255 579	80,29%		1 198 576 054	294 056 881	78 211 795	19 410 849	6,13%
Celkovo	KF	N/A	COV	1 861 112 261	434 443 783	263 234 070	171 209 713	2 295 556 044	81,07%		1 749 445 525	408 377 156	111 666 736	26 066 627	6,00%
Spolu				3 137 900 110	747 911 513	423 381 117	324 530 396	3 885 811 623	80,75%		2 948 021 579	702 434 037	189 878 531	45 477 476	6,05%

Tabuľka 2 Členenie finančného plánu operačného programu podľa prioritných osí, fondu, kategórie regiónov a tematického cieľa

Prioritná os	Fond	Kategória regiónu	Tematický cieľ	EÚ zdroje (EUR)	Národné spolufinancovanie (EUR)	Spolu (EUR)
Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry	KF	N/A	6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	<u>1 506 751 729</u> 1 475 851 729	<u>371 909 571</u> 366 456 630	<u>1 878 661 300</u> 1 842 308 359
Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	KF	N/A	5. Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika	<u>354 360 532</u> 385 260 532	<u>62 534 212</u> 67 987 153	<u>416 894 744</u> 453 247 685
Prioritná os 3: Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	5. Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika	260 901 369	46 041 421	306 942 790
Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	4. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	937 558 268	250 322 155	1 187 880 423
		rozvinutejšie regióny SR		1 328 212	1 328 212	2 656 424
Prioritná os 5: Technická pomoc	EFRR	menej rozvinuté regióny SR	N/A	74 343 500	13 119 442	87 462 942
		rozvinutejšie regióny SR		2 656 500	2 656 500	5 313 000
SPOLU				3 137 900 110	747 911 513	3 885 811 623

Tabuľka 3 Indikatívna alokácia na podporu cieľov zmeny klímy (čl. 27 ods. 6 VNR)

Prioritná os	Indikatívna alokácia na podporu cieľov zmeny klímy (EUR)	Podiel z celkovej alokácie na operačný program (%)
1. Udržiateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry (TC6)	170 965 270 168 765 270	5,45 5,38
2. Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami (TC5a)	354 360 532 385 260 532	11,29 12,28
3. Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy (TC5b)	260 901 369	8,31
4. Energeticky efektívne nízkohľukové hospodárstvo vo všetkých sektoroch (TC4)	938 886 480	29,92

• **Textová časť**

Číslo kapitoly	Strana	Navrhované úpravy
1.1.1.1	15	V kap. 1. Stratégia operačného programu, v podkapitole 1.1.1.1 Rozvojové potreby a disparity a spôsob ich riešenia v rámci OP bola z dôvodu prijatia zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov na strane 15 doplnená nasledujúca veta: „Ochrana chránených vodohospodársky významných oblastí je predmetom zákona o chránených vodohospodárskych oblastiach.“
1	32	V kap. 1. Stratégia operačného programu, bol v Tabuľke 4 Odôvodnenie výberu tematických cieľov a investičných priorít z dôvodu prijatia zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov doplnený nasledujúci text: „3) Zákon o chránených vodohospodárskych oblastiach“
1.2	37-40	V kap. 1. Stratégia operačného programu, boli v podkapitole 1.2 Odôvodnenie pridelených finančných prostriedkov a v Tabuľka 5 Prehľad investičnej stratégie OP boli v dôsledku presunu finančných prostriedkov z PO 2 do PO 1 upravené alokácie a podiel na celkovej podpore Únie poskytnutej na OP pre tieto dve prioritné osi.
2.1.0	42	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.0 Fond, kategória regiónu a základ pre výpočet podpory Únie bol zvýšený „Základ pre výpočet (celkový príspevok)“ z hodnoty „1 842 308 359 €“ na hodnotu „1 878 661 300 €“.
2.1.2.2	52	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.2.2 Oprávnené aktivity bola z dôvodu prijatia nového zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov na strane 52 doplnená nasledujúca veta:

		„Opatrenia na ochranu povrchových vôd a podzemných vôd prirodzene sa vyskytujúcich v chránenej vodohospodárskej oblasti upravuje zákon o chránených vodohospodárskych oblastiach.“
2.1.2.2	54	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.2.2 Oprávnené aktivity bola z dôvodu prijatia nového zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov na strane 54 doplnená časť vety nasledovne: „ <i>Monitorovanie a hodnotenie vôd sa vykonáva v súlade s platnými právnymi predpismi, ako sú vodný zákon a súvisiaca vyhláška, zákon o chránených vodohospodárskych oblastiach a platným Rámcovým programom monitorovania, ktorý je vypracovaný na ich základe.</i> “
2.1.2.6	59	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.2.6 Spoločné ukazovatele výstupu a ukazovatele výstupu na úrovni programu sa v Tabuľke 11 mení cieľová hodnota (r. 2023) ukazovateľa výstupu „CO19 – Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd“ z pôvodnej hodnoty „220 705 EO“ na hodnotu „223 979“ a ukazovateľa výstupu „O0176 – Počet analyzovaných vzoriek povrchových a podzemných vôd“ z pôvodnej hodnoty „786 929“ na hodnotu „879 366“.
2.1.3.2	63	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.3.2 Oprávnené aktivity bola z dôvodu precizovania textu v rámci aktivity B. Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry , v texte poslednej odrážky, v súlade s ktorou bude finančná pomoc smerovaná tiež na „Podporu prvkov zelenej infraštruktúry na miestnej úrovni, ktorou sa dosiahne vytvorenie strategicky plánovanej siete prírodných a poloprárodných oblastí s environmentálnymi vlastnosťami, ktoré sú vytvorené a riadené tak, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb ⁸⁷ . Podporované bude aj spracovanie dokumentov územného systému ekologickej stability na regionálnej úrovni (RÚSES) a miestnej úrovni (MÚSES), čím sa zabezpečí vytvorenie základnej východiskovej bázy pre reguláciu návrhu budovania zelenej infraštruktúry.“ dopĺňa na koniec tohto textu veta: „ Pre potreby identifikácie prírodných a poloprárodných oblastí v rámci vytvárania ich strategicky plánovanej siete bude súčasťou podpory aj komplexný dynamický model krajiny. “
2.1.4.2	69-70	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.4.2 Oprávnené aktivity, aktivita A. dopĺňa do prvého odseku za prvú vetu nasledujúci text: „ <i>Na znečisťovaní ovzdušia SR prachovými časticami PM (PM₁₀ a PM_{2,5}) sa najvýznamnejšie podieľa práve sektor vykurovania domácností. Podľa údajov SHMÚ je podiel emisií pochádzajúcich z vykurovania domácností najvýznamnejší v prípade jemných prachových častíc PM_{2,5} – až 80 %, podiel na celkových emisiách tuhých znečisťujúcich látok je 49 %.</i> “ Zároveň bola posledná veta toho istého odseku „ <i>V tejto súvislosti bude umožnená podpora všetkých veľkostných kategórií podnikov.</i> “ doplnená nasledovne: „ <i>V tejto súvislosti bude umožnená podpora všetkých veľkostných kategórií podnikov, ako aj domácností vykurovajúcich tuhým palivom v nevhodných kotloch.</i> “
2.1.4.2	70	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.4.2 Oprávnené aktivity sa v časti príklady podporovaných aktivít vypúšťa nasledujúci text: „ <i>Projekty zmeny palivovej základne prostredníctvom prechodu z uhlia na zemný plyn budú oprávnené na podporu výlučne v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.</i> “

2.1.4.2	70	<p>V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.4.2 Oprávnené aktivity sa v časti príklady podporovaných aktivít dopĺňa nasledujúci text (nová podaktivita): „<i>projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami, ktoré zahŕňajú zmenu palivovej základne na nízkoemisné palivo s výnimkou biomasy a iných obnoviteľných zdrojov energie</i>“</p> <p>Zároveň sa dopĺňa nová poznámka pod čiarou: „<i>* Využívanie OZE je predmetom podpory prioritnej osi 4</i>“</p>
2.1.4.2	70	<p>V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.4.2 Oprávnené aktivity sa v tabuľke v časti „Cieľové skupiny“ dopĺňa nasledujúci text: „<i>vlastníci rodinných domov, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov/správcovia bytových domov, t. j. domácnosti</i>“.</p>
2.1.4.2	71	<p>V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.4.2 Oprávnené aktivity sa v súvislosti s rozšírením okruhu oprávnených prijímateľov v príslušnej tabuľke v časti „Prijímatelia“ dopĺňa nasledujúci text: „<i>- subjekty ústrednej správy s pôsobnosťou v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia</i>“ a „<i>- subjekty územnej samosprávy – vyššie územné celky</i>“</p> <p>Zároveň sa v oboch prípadoch dopĺňa poznámka pod čiarou:</p> <p>„<i>*podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy</i>“</p>
2.1.4.3	75	<p>V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.1.4.3 Usmerňujúce zásady výberu projektov bol pôvodný text:</p> <p>„<i>- pri projektoch náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami budú v prípade zmeny palivovej základne z uhlia na zemný plyn podporované výlučne projekty realizované v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia</i>“</p> <p>upravený nasledovne:</p> <p>„<i>- pri projektoch náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách a v domácnostiach nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami budú v prípade zmeny palivovej základne z uhlia na zemný plyn prioritne podporované projekty realizované v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia</i>“</p>
2.1.4.6	76	<p>V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu bola v podkapitole 2.1.4.6 Spoločné ukazovatele výstupu a ukazovatele výstupu na úrovni programu v Tabuľke 16 upravená cieľová hodnota ukazovateľa CO22 – Celkový povrch rekultivovanej pôdy z hodnoty „132 ha“ na „141 ha“.</p>
2.1.5	77	<p>V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu boli v podkapitole 2.1.5 Výkonnostný rámec Prioritnej osi 1 v Tabuľke 17 upravené ukazovatele výkonnostného rámca. Mení sa cieľová hodnota (r. 2023) ukazovateľa výstupu „CO19 – Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd“ z pôvodnej hodnoty „220 705 EO“ na hodnotu „223 979“, cieľová hodnota ukazovateľa CO22 – Celkový povrch rekultivovanej pôdy z hodnoty „132 ha“ na 141 ha a finančného ukazovateľa „F0002 – Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii certifikačným orgánom a predložení žiadostí o platby Európskej komisii zo sumy „1 842 308 359 € na sumu „1 878 661 300 €“. Pri všetkých ukazovateľoch v tab. 17 dochádza k prepočtu podielu na alokácii prioritnej osi.</p>

2.1.6	78-79	V súvislosti s presunom finančných prostriedkov z PO 2 do PO 1 dochádza k zmene v oblastiach intervencie 021 – Vodné hospodárstvo a 022 – Čistenie odpadových vôd v Tabuľke 18 Oblasť intervencie a nadväzujúcim zmenám v Tabuľke 20 Typ územia a Tabuľke 21 Mechanizmy územnej realizácie.
2.2.0	80	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.2.0 Fond, kategória regiónu a základ pre výpočet podpory Únie bol znížený „Základ pre výpočet (celkový príspevok)“ z hodnoty „453 247 685 €“ na hodnotu „416 894 744 €“.
2.2.2	88	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.2.2 Výkonnostný rámec Prioritnej osi 2 v Tabuľke 24 sa znižuje cieľová hodnota (r. 2023) finančného ukazovateľa „F0002 – Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii certifikačným orgánom a predložení žiadosti o platby Európskej komisii“ z pôvodných „453 247 685 €“ na „416 894 744 €“. Pri všetkých ukazovateľoch v tab. 24 dochádza k prepočtu podielu na alokácii prioritnej osi.
2.2.3	88-89	V súvislosti s presunom finančných prostriedkov z PO 2 do PO 1 dochádza k zmene v oblasti intervencie 087 – Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami v Tabuľke 25 Oblasť intervencie a nadväzujúcim zmenám v Tabuľke 27 Typ územia a Tabuľke 28 Mechanizmy územnej realizácie.
2.4.4.2	117	V kapitole 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.4.4.2 Oprávnené aktivity v rámci ŠC 4.3.1 Aktivity A. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov bol pôvodný text: „ <i>Uvedená aktivita bude prispievať k plneniu ročného cieľa úspory energie podľa čl. 4 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, ktorý je stanovený ako ekvivalent obnovy vo výške 3% z celkovej podlahovej plochy budov ústredných orgánov štátnej správy ("povinné, resp. relevantné budovy") na minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov, čo predstavuje 52,17 GWh/rok.</i> “ upravený nasledovne: „ <i>Uvedená aktivita bude prispievať k plneniu ročného cieľa úspory energie podľa čl. 5 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, ktorý je stanovený ako ekvivalent obnovy vo výške 3% z celkovej podlahovej plochy budov ústredných orgánov štátnej správy ("povinné, resp. relevantné budovy") na minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov, čo predstavuje 52,17 GWh/rok.</i> “
2.4.4.2	118	V kap. 2 Opis prioritných osí operačného programu, v podkapitole 2.4.4.2 Oprávnené aktivity sa v súvislosti s rozšírením okruhu oprávnených prijímateľov v príslušnej tabuľke v časti „Prijímatelia“ dopĺňa nasledujúci text: „- fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie“ a „- združenia fyzických alebo právnických osôb“
12.1	234	V kap. 12 Samostatné prvky, v podkapitole 12.1 Výkonnostný rámec operačného programu boli do Tabuľky 76 premietnuté všetky zmeny týkajúceho sa výkonnostného rámca, ktoré sú podrobne popísané vyššie.
13.3	250	Kap. 13.3 Použité skratky legislatívy EÚ a SR bola aktualizovaná.